

500 gold. dobivajo. Dolžnost plačevanja v rokih, na koliko jo po dovoljenem odlogu prebendar sam opravljati ni bil zavezan, prehaja tudi na interkalare in na naslednike v vžitku duhovnije. (Dal. prih.)

Vraže na Slovenskem.

V 34. listu „Novic“ sem povedal, da 18. dan p. m. je toča velik kos spodnjega Štajerja pobila. Kakor v pozni jeseni so potem bile fare: Šmarten, Novacerkev, Frankolovo in Črešnice brez trave, brez perja in brez sadja, grozdja in zrnja. Drevje je ležalo po gojzdih podrto in izruvano; četrtno ga ni v marsikterem gojzdu ostalo; kozolci in pristave so razdjane, ljudje pa so si otožni nesrečo pripovedovali in uganjali so: kdo je neki točo naredil?

Nekteri so čenčali, da so jo duhovni napravili, ki so se za neko faro trgali, da bi jo dobili, pa jih je drugi spodlezel, in zato so mu točo poslali. Nekteri so celó trdili, da je stara baba nekega kaplančiča v oblacih vidila, pa ga z megle na tla vrgla, da si je nogi polomil.

Nekteri so rekli, da sta jo dva dijaka v neki gostilnici napravila, pa oštirica bojé se gromenja in toče v izbi, je duri odprla in zbežala, za njo se je pa toča vsula skoz duri in je devet far pobila.

Nekteri so rekli, da se je bila prejšnji dan gora užgala, v kateri so bili lintvorji, in ko je do njih stanovališč prigorelo, so lintvorji zbežali v zrak, pa njim je sledila toča in nevihta, ki je drevje lomila in hiše podirala. Na Dunaji so neki 5 lintvorjev ubili.

Nekteri so dolžili bolj učene može ali celó stare babe (čarovnice), da so točo napravile, govoreči, da so točo napravile, da so jih v oblacih z vrečami, v katerih je toča bila, vidili letati in jo na zemljo sipati.

V nekem kraju so bili na plani slamo zažgali in svinšeka (svinsko blato) na njo naderali, da dim smrdeč bi čarovnice (copernice) odgnal, pa kar strela treši v korišče in razkadi ga krog in krog.

Vidi se iz vsega tega, kako zanemarjeni v omiki so še nekteri ljudje, posebno hribovci, — kako živa potreba je, da se podučuje mladina, da ne izraste tako topa, kakor so nje stariši, kateri so se v šoli le po nemško nekoliko pisati, brati in računati učili; zdaj pa jih ne preuči nobeden več. Treba je silno, da se v ljudske šole vpelje nekoliko nauka o natoroznanstvu in poljedelstvu, pa se uči po domače, to je, po slovensko, da vsak razume, česa se uči.

V „Naprej-u“ je bil nek dopisnik iz Celja sprožil misel, da bi se v Celji ustanovilo kmetijsko društvo za slovenske kraje Štajerja s podružnicami, in da bi izdavalo kmetijsk slovensk časnik. To je dobra misel; Bog daj, da bi se izpeljala. Velika korist bi bila slovenskim kmetom, ki ne zastopijo nemških govorov v sejah in tudi nemškega časnika ne. Pa ravno nam Slovencem je najbolj potrebno kmetijsko društvo, ker smo še na nižji stopnji v poljedelstvu od Nemca.

J. Frankolski.

Iz torbice dobrovoljnega popotnika.

* Nek poseben odmev blizo Trsta. Tih jesensk večer je bil brez najmanje sapice, v tržko-slovenski zali dolini, prostirajoči se zad za morjem in Trstom med hrastjem Frnedom na južni, in pa med krasnimi vinskimi goricami na severni strani do goščate in široke lipe pred sv. Ivanom, do Tičarce in do Ograde, to je, do gore, ki se imenuje Griža, na vzhodu. Vse je bilo mirno; nebo jasno kakor ribje okó; mile zvezdice so že migljale na njem, prijazno gledaje doli proti zemlji; vendar na zapadnem obzoru je bila še viditi

temna rudečica zadnjih žarkov solnea, ki je bilo pred eno uro zašlo za gladkim in pokojnim morjem. Mesto je bilo že lepo razsvitljeno po vseh straneh. Ob tej dôbi sem enkrat spremil neke znance proti grižnem vrhu, kjer so šli, kakor je od nekaj navada, čakati s puškami divjih rac (mazurine), ki vsako leto v jeseni se preseljujejo v trumah od vzhoda proti zahodu, kakor nekaj pred spomladjo od zahoda proti vzhodu. Ko smo tam, namreč nekaj pod najgornjim grižnim vrhom, sedeli ali temveč na pol ležali, daleč od mesta gotovo najmanj poldrugo uro, gledaje pod-se v dolino in proti mestu, zaslišim kar prav razločni kričaji: „Pettorali caldi!“ — tako namreč vpijejo po Trstu ljudje, ki včasih že v jeseni, in pa vsako leto pozimi prodajajo pečene jabelka in hruške na kakem odločnem mestu ali pa hodé iz kraja v kraj. „Kaj je neki to?“ poprašam enega lovca. „Da, kaj je to? Ali ne veš, kaj je? Lahy so, ki po Trstu prodajajo pettorale calde.“ „Moj Bog! po Trstu? Saj smo pač tako deleč od Trsta. Je li mogoče, da se od tam tako lepo sliši?“ mu na to odgovorim. „Je no, saj je tako! Tisti, ki zdaj vpije, da ga prav razločno čujemo, je na kaki široki ulici ali na kaki planjavi pred visoko hišo, ktere vzhodna stran je obrnjena sém proti nam, in nam pa, kakor se v enakih priložnostih tudi drugod primerja, ta glas pošilja, ki mu pravijo jek (echo). Na, to je vse!“ Večkrat sem pač že slišal ta jek, pa iz take daljine še nikoli ne — mu rečem. „Se vé pa, da tudi zdaj bi ga ne, ako ne bi bilo vse tako tiho“ — mi odvrne. — Znamenita je ta prikazen, pa prav naravna.

* O nekem strašilu. Ob malem Šmarnu so romali ljudje, kakor po navadi, od več koroških krajev, zlasti pa Slovenci, se vé, k Materi Božji na Žitpolje ali Višpolje (Maria Rain), ki je na neki zali, pač prav čarobni visočini skoraj dve uri deleč od Celovca na čisto slovenski zemlji nad Dravo, ki teče tam po celó lepi in neizrečeno mikavni dolini, ktera zatoraj popolnoma zaslučuje svoje ime rožje. Tudi neka tukajšnja dekla nemškega rodú, to je, iz gornje Koroške, je šla tje ob tej priložnosti — prvokrat, kakor je sama djala. Ko se je zvečer vrnila, so jo poprašali, kako da je tam bilo itd. „Ach Gott na! i gö nijem-mer hin. Olles is do windisch! Ach Gott, nur zwa Stund von Klag'nfurt, und doch olles windisch!“ — je odgovorila prestrašena, da je ondi in sicer le 2 uri od Celovca vse slovensko. Ko so jej pa rekli, da celó v Žrelci ali Polomu (Ebenthal) prav blizo Celovca je tudi vse slovensko, je zavekala: „Nun, da Herr Gott sei uns gnädig!“ (to je, „bodi nam Bog milostljiv“). — Kaj ne, da tudi to je znamenita prikazen? J. G. V.

Dopisi.

Iz Ljutomera na Štaj. 8. sept. T. (Konec.) Ko je bila ta svečanosti priležna pesem v občno pohvalo govornjena, so se sopet pevci oglasili in menjaje se z muziko poslušavce razveseljevali in povzdigovali z lepimi svojimi pesmami.

Zdaj stopi gosp. dr. Ploj na oder in govori sledečo napitnico: „Slavno društvo! Neizmerno veselje se giblje v mojem srcu pri prvi „besedi“ v ljutomerskih planjavah. Za kar so se poganjali naši predočetje ne-utrudljivo, kar je bil namen njihove vroče želje, so nam podelili Njih veličanstvo Franc Jožef, oznanivši ravnopravnost narodom v veliki svoji državi; s tem se je pa dala priložnost, da smemo zedinjeni v besedah likati svoj jezik ter v milonježnih glasih prekrasnih pesmic razveseljevati svoje srca; — to je darilo prevelike cene, za katero je slovenski narod ljubeznjivemu Gospodarju hvaležen, in za tega voljo povzdignivši